

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Pojetí Slovanské mytologie u současných českých rodnověrců

Autor práce: Jiří Dusík

Akademický rok: 2016/2017

Student Jiří Dusík se rozhodl zkoumat akademicky dosud málo probádané téma současného českého novopohanství, konkrétně slovanského rekonstrukcionismu, čili rodnověří. Tématem výzkumu Jiřího Dusíka bylo pojetí staroslovanské mytologie u současných českých rodnověrců. V zadání práce jsou vymezeny dva tematické celky, na kterých je práce postavena, a ze kterých měl student pro svou práci čerpat: současný český akademický výzkum staroslovanské mytologie a terénní výzkum mezi současnými českými rodnověrci.

Práce je složena ze třech kapitol a v příloze je přiložen přepis jednoho rozhovoru z terénního výzkumu. V první kratší kapitole Dusík představuje nejranější zdroje našich vědomostí o slovanské mytologii – práce křesťanských kronikářů a misionářů. Ve druhé, nejdelší kapitole představuje Dusík analýzu současného, zejména původně českého výzkumu na téma mytologie dávných Slovanů. V poslední, třetí kapitole se Dusík zabývá analýzou výsledků svého terénního výzkumu. Tuto kapitolu je možno chápat jako závěrečnou, ve které se sbíhá veškerá předchozí argumentace. Nutno podotknout, že výzkumem pojetí mytologie u současných rodnověrců se kromě jediného badatele Jiřího Mačudy nikdo jiný nezabýval. A dokonce i ten spíše okrajově. Dusíkovu práci je tedy možné pokládat z určitého pohledu za průkopnickou.

Z hlediska formálního práce splňuje všechny náležitosti, které jsou vyžadovány. Student splnil zadání práce, většinou i správně pracuje s citační normou, i když se tu a tam v práci najdou chyby jako např. neúplná citace zdroje (např. pozn. č. 1, 8, 133, 164, 165), nebo chybějící čísla stran (poznámka č. 143), nicméně se většinou jedná o marginální pochybení.

První kapitola stručně představuje střípky nejstarších zdrojů o Slovanech a jejich tradicích. Od starých kronikářů píšících o Slovanech se kromě toho, že jejich tradice byly pohanstvím, příliš mnoho nedovídáme. Ačkoli je to tematicky částečně mimo zadání práce, mohl Jiří Dusík alespoň stručně v poznámce pod čarou vysvětlit co je to pohanství a jak jej kronikáři charakterizují.

Druhá kapitola představuje analýzu, jak současní čeští badatelé promýšlí mýtus u starých Slovanů. Za podstatné považují Dusíkovo zjištění, že nenašel žádného badatele, který by se na Slovy nedíval skrze Dumézilovu indoeuropeistiku (s. 29). Jako celek ji hodnotím kladně, nicméně vyskytují se v ní nepřesnosti a chyby, které bude potřeba vyjasnit při obhajobě. Za nejproblematictější považuji část 2.1. Hned na začátku Dusík dostatečně nevysvětlil propojení studia indoeuropeistiky a Slovanů, i když se může zdát zjevná. Několikrát v práci zmiňuje, že východiska některých badatelů (jako např. Michala Téry) jsou převzatá od M. Eliadeho, nicméně už neukazuje v čem nebo jak konkrétně se badatelé zabývající se Slovy inspirovali Eliadeho výzkumem. William Jones sice formuloval podobnosti mezi některými indickými a evropskými jazyky, nicméně nebyl první, jak Dusík píše na str. 20, ale tyto podobnosti byly pozorovány misionáři a cestovali už předním. Pro mě jsou matoucí věty: „Celé studium indoeuropeistiky vedlo k posunutí od (naturismu) k to srovnávací mytologii. Dumézil přišel s druhým paradigmatem, které obsahovalo tripartitní ideologické rozdělení společnosti dle funkcí.“ Z první věty nechápu, z čeho /odkud se posunulo bádání k pozdější srovnávací mytologii. Navíc, Dumézilova indoeuropeistika rozhodně nezaložila srovnávací mytologii (s. 21). Srovnávací mytologie je spojována především se jménem jednoho ze zakladatelů religionistiky Friedrichem Maxem Müllerem, avšak určité pojetí srovnávací mytologie, resp. rané pokusy můžeme najít už u osvícenců. Matoucí je psát o „druhém paradigmatu“, když nevíme, které by mělo být to první paradigma. Stejně tak je problematické psát „Dumézil pracoval ve stejném konceptu jako ostatní badatelé“. Dusík měl zřejmě na mysli „paradigmatu“. U poznámky 53 je chybně uvedené „tradiční“ rozdělení indické společnosti na kasty „bráhmanů, vaišů a šúdrů“, namísto kšatrijů (s. 22). Nevím, jaký by měl být „euroasijský příběh o stvoření světa dvěma božskými bytostmi“ (s. 38). Tento argument převzal Dusík evidentně z práce Téry, ale není to z textu úplně jasné. Jinými slovy není jasné, zda se jedná o argument Téry nebo Dusíka. Zbytek kapitoly obsahuje další, méně důležité, chyby, spíše stylistického než teoretického rázu.

Třetí a poslední kapitola představuje terénní výzkum u současných českých rodnověrců. Dusík v jejím závěru přechází s tvrzením, podloženým daty z výzkumu, že čeští rodnověrci chápou mýtus v podstatě stejně, jako o něm píšou soudobí čeští badatelé, resp. jejich pojetí obřadů staví na akademickém výzkumu Slovanů a jejich tradic. Celou kapitolu považují za zdařilou, s vhodnými doplněními z terénního deníku. Na straně 45 Dusík ukazuje, jak některé obřady současných rodnověrců jsou přehřátím mýtického příběhu, a jsou tak z jejich strany dokonce i interpretovány, přesně jak o tom píšou badatelé zabývající se mýty.

Na straně 58 Dusík uvádí, že se čeští badatelé v jejich promýšlení slovanských mýtů inspirovali v ruském prostředí. Není však úplně jasné jak, respektive v čem. Jediné místo, kde Dusík v práci uvádí ruské zdroje je kapitola 2.3.1. Má na mysli toto? Nebo tvrzení ze strany 59, že si čeští rodnověrci vytvořili svůj panteon dle ruského vzoru? Píší o tom tak současní badatelé? Dusík dále pokračuje v tvrzení, že „čeští badatelé vytvořili koncept slovanského náboženství a mýtu dle ruského vzoru. Tyto tendence začínají již v obrozeneckém proudu, zastoupeném Erbenem a přetrvávají dodnes“ (s. 58).

Téma inspirace z Ruska a českých obrozenců by měl Dusík při obhajobě vyjasnit, protože je to v práci nejasné jak a v čem tyto tendence současné badatele ovlivnily. Stejně tak i problematiku indoeuropeistiky a komparativní mytologie, která je v úvodní části kapitoly 2.1 nepřesně pojata. Jiří Dusík splnil všechny náležitosti na bakalářskou práci a ve všech bodech splnil i zadání práce, proto **navrhuji hodnocení stupněm výborně mínus**, s možností zlepšení na výborně, pokud uspokojivě zodpoví všechny výše uvedené výtky.

V Pardubicích, 11. května 2017

Mgr. Pavel Horák

